

és jó magyarrá vált őseinknek, tehát önmagunknak is.

Nem kell mást tennie, mint a jövedelemadó bevalláskor az APEH által mellékelte (vagy Ön által kért) rendelkező nyilatkozatot kitöltenie:

A kedvezményezett **adószáma:**

18085590-1-41

A kedvezményezett neve:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Egyúttal kérjük és javasoljuk, hogy a másik egy százalékkal támogassa a **Magyar Katolikus Egyházat**, amelynek részegyháza a magyarhoni, történelmi örménység Örmény Szertartású Római Katolikus Egyháza.

Templomunknak, amelyet évtizedeken át Kádár Dániel apátplébános vezetett, nincs önálló technikai száma!

Ezért javasoljuk, hogy másik rendelkezési lapján tüntesse fel kedvezményezettként a

Magyar Katolikus Egyházat,

amelynek **technikai száma**

0011

A rendelkező nyilatkozatot tegye külön-külön egy-egy szokásos, szabványméretű borítékba és zárja le. Írja a borítékra a saját nevét, lakcímét és adóazonosító jelét, majd a lezárt borítékokat mellékelje az adóbevallásához.

Köszönjük, hogy gondol ránk.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

*****

Kapcsolataim és emlékeim örmény testvérekkel

Nem vagyok örmény. Kicsi koromban nem is hallottam örményekről. Első találkozásom örmény személlyel Gyulafehérváron volt, a Majláth-főgimnáziumban. Ott végeztem az első két középiskolai osztályt 1936-1938 években. Tanárom volt **Száva Kristóf**, akiről csak később tudtam meg, hogy örmény származású. Száva tanár úr nekünk román nyelvet és irodalmat tanított. Én 5 elemi osztályt tiszta román nyelvű iskolában végeztem. (Szülőhelyemen akkor nem volt más iskola.) Így elég jól ismertem már a román nyelvet, a tanár úr nagyon kedvelt is emiatt. Mégis: Száva tanár úrnak köszönhettem, hogy a román nyelvtant kitűnően, egész életrevalóan is megtanultam. Rendkívül lelkiismeretesen, alaposan végezte munkáját. Több mint 60 év távlatából is élénken őrzöm emlékét. Sírját is felkerestem a gyulafehérvári temetőben.

1938 ősztől 1944 májusig a kolozsvári piarista főgimnáziumban folytattam az iskolát. Itt elég sok örmény származású tanuló volt. Csupán osztálytársaim közül említsek meg néhányat:

Dávid Mihály. Nagyon jó barátok voltunk. Érettségi után Magyarországra távozott, kapcsolatunk megszűnt.

Tüzes Karácson. Konviktusi bentlakó fiú volt, egyik legkedvesebb barátom. Érettségi után sokáig nem tudtunk egymásról. Édesapja földbirtokos volt Zsibó környékén. Édesanyja pedig később Szamosújváron az örmény-templom orgonistája volt. Karácson, úgy tudom, - közigazdász lett. Nagyváradon élt. 1974-ben - a 30. éves érettségi találkozáson - még jelen volt, utána nemsokára meghalt. Fia, Bálint, mint újságíró most is sokat szerepel.

Vákár László. Már a neve is elárulja örmény voltát. Érettségi után külföldre került, jelenleg Hollandiában kiváló építészmérnök, 1994-ben megjelent az érettségi találkozáson is.

Folyovich György Magyarországon kiváló orvos.

Gorove Árpád. Ő a gimnázium évkönyvében is kifejezetten így szerepel: „örmény szert.” Érettségi után külföldre távozott, semmit sem tudok róla.

Voith Lajos. Érettségi után többet nem találkoztam vele. Édesapja gyógyszerész volt. Édesanyjával aztán nagyon sokszor találkoztam Marosvásárhelyen, többször is felkerestem és ő is engem. Akkor már Lajos nem élt, Irénke néni leveleit, sőt költeményeit is őrzöm. Szép festményei is voltak.

1945 őszén kerültem a gyulafehérvári Teológiára. Ott egyik évtársam **Szultán Lukács** volt, nagykászoni örmény fiú. Csak egy évet töltött velünk, aztán félbehagyta a Teológiát. Volt még egy másik kimondottan örmény nevű - a névre nem emlékszem - aki Velencéből a mechtaristáktól került haza. Ő is csak rövid ideig volt velünk, eltávozott. (Talán **Mélich** volt a neve.)

1950-51-ben első kápláni helyem Csíkszentmárton volt. Ott feltűnt nekem egy idős kereskedő bácsi, a nép „**Ámira úr**”-nak nevezte, tisztelte. Kimondottan örmény férfi volt. Temetésén is részt vettem.

1951-1979 között Szászrégenben voltam káplán, majd plébános. A városban elég sok örmény származású család él. Ezek többnyire római katolikus vallásúak. Különösen említésre méltó a **Bodurján**-család. Kimondottan örmény származásúak. Hiszen Bodurján János (Onnig) még az örményországi Bárdiságban született. Még mint fiatal gyermek János nevű bátyjával együtt Velencébe került az ottani mechtaristákhoz tanulmányok végzésére. A bátyja, János el is végezte a teológiát és örmény szertartású pap lett. Időközben kitört Törökországban a nagy örmény-üldözés. Édesapjukat, aki szőnyegkereskedő volt, megölték. Az édesanya leányával, egyik fiával és annak feleségével azonban a csodával határos módon megmenekült. A görög konzulátusra futottak. Onnan egy görög hajóval sikerült Romániába, a constantai kikötőig eljutniok. A hajó maslinát szállított, őket egy üres hordóban rejtették el, így utaztak a tengeren. Nagyon sok aranypénzükbé került ez az utazás. Ide érve, értesítették a velencei fiúkat is hollétükről. Mindkét fiú hazai gyerekezt.

A már pappá szentelt János Bukarestbe ment megkeresni édesanyját és testvéreit, majd Erzsébetvárosban működött. Aztán újból Bukarestbe került, itt nyomdája is volt, örmény újságot és könyveket is szerkesztett és adott ki. 1932-ben aztán Csíkszépvizre került plébánosnak.

A másik fiú, szintén János (Onnig) viszont útközben Magyarországon a csongrádmegyei Mindszenten véletlenül épp a katolikus plébánián kapott szállást. A plébános húga vezette a háztartást. Neki volt egy szép leánya, akit Onnig feleségül vett. Itt is tartózkodott egy ideig Mindszenten. Később a pap-bátyja hazahívta, ő is Bukarestben telepedett meg és jól menő cukrász-üzletet nyitott. Innen került aztán valamilyen okból Szászrégenbe, ahol ugyancsak mint cukrász folytatta tevékenységét. Ide hozta özvegy édesanyját is, akit aztán 1942-ben temettek el Szászrégenben 92 éves korában. Onnig bácsi anyanyelve még az örmény volt. Magyarul is beszélt, de érdekes kiejtéssel. Hat vagy hét gyermekük volt. (Gerő- cukrász, János - cukrász, majd asztalos, Bözsi, kereskedő, - Etus, - Karcsi - kereskedő, fiatalon meghalt stb.) Most is látom Onnig bácsit, amint az utcán árulja a fagyaltot, előtte egy nagy plakát: "Ha jó fagyaltot akar enni, Bodurján bácsitól kell venni."

Bodurján János, a papbácsi aztán nagyon gyakran járt le Régenbe, egyrészt édesanyja sírjához, másrészt a rokonok látogatására. Nagyon sok ismerőse és tisztelője is volt a városban. Ő kimondottan örmény szertartás szerint misézett, nekünk érdekes volt. Szívesen segített a gyóntatásban is. Szászrégenben végezte rokonai körében ünnepélyesen az aranymiséjét is, 50 éves papi jubileumát. Ezt is kimondottan örmény rítusban. Magyarul is beszélt, de nagyon érdekesen néha mosolyogtunk is szavain. Nagyon kedves, közvetlen ember volt, kevesen tudták mekkora tehetség rejtőzik benne.

1959 őszén kapott meghívást az örmények főpapjától, hogy az örmények történelmét, az örmény enciklopédiát folytassa és befejezze. A hatósági engedély is megérkezett. János

papbácsi éppen Szászrégenben tartózkodott. Lázasan és rendkívül nagy örömmel készült az útra. A szülőföldjére. Nekünk akkor szinte átszellemülten mondta, hogy szeretne találkozni az akkori legnagyobb örmény méltósággal is, Mikojánnal. Ki is jutott Örményországba.

Rövidesen kaptuk aztán a hírt, hogy váratlanul, egy gripa következtében meghalt. 83, vagy 84 éves volt. Ecsmiazinban (Jerevánban) van eltemetve a főpapi kriptában. Mindezeket a családtól tudom, részletesen elbeszélték és le is írták nekem.

A Bodurján családból még most is élnek Szászrégenben. Sajnos, úgy tudom a fiúág kezd kihalni. Egyik legkedvesebb családunk volt a fiatalabb Bodurján János családja. Három gyermeküket én készítettem első szentáldozáshoz, és eskettem is őket. Özvegy édesanyjukat is mindig felkeresem, ha a városban járok. A fiú - ugyancsak János, kiváló zenetanár, jelenleg Székelyudvarhelyen él.

Ugyancsak Szászrégenben ismertem meg **Lengyel Zoltán** szamosújvári örmény apostoli kormányzó urat. Talán éppen örmény híveit látogatta, a mi templomunkban misézett. Később magam is többször jártam Szamosújváron, a kormányzó úr vendége voltam. Egyik alkalommal pedig éppen nyári szabadságon voltam szülővárosomban, Kapnikbányán. A kormányzó úr is éppen ott járt és megkért, hogy vezessem fel a szép hegyre, a Gutinra. Szívesen vállalkoztam és kettesben gyönyörködtünk a természet szépségeiben.

Szamosújváron találkoztam **Sáhin Bertalannal**, a későbbi apostoli kormányzóval is. Egyébként Szamosújváron igen jó ismerősöm volt **Gabányi János** tanár úr. Ő Elemér nevű bátyámmal volt osztálytárs a kolozsvári piaristáknál, 1928-ban végeztek. Onnan volt szoros barátságunk is.

Szászrégenben ismertem meg **Gajzágó Lenke** számtan-tanárnőt. Ő Marosvásárhelyről gyakran jött fel Régenbe, több napig volt vendégünk is. Én is többször meglátogattam, elbeszélgettünk, még kártyáztunk is. Egyik ilyen alkalommal nála ismertem meg **Kapdebo Erna** híres magyar-tanárnőt is. Gajzágó Lenke Prohászka püspökkel is levelezett, igen magas intelligenciájú, rendkívül rokonszenves nő volt. A nagyenyedi családi sírboltban nyugszik.

Szászrégenben volt esperes-plébános sokáig **Merza István**. A városban sokáig emlegették. Én már csak futólag ismertem meg, kb. kétszer találkoztam vele. Leveleztünk is. Mint nyugdíjas Vízaknán halt meg, az otlakó Orsolya-nővérek gyóntatójaként.

1983-ban magam is nyugdíjba vonultam és a brassói Papi Otthonban leltem helyet. Itt is megismerkedtem több örmény származású egyénnel, rendszerint olvasom az örmény kiadású sajtótermékeket. NEM VAGYOK ÖRMÉNY. Tisztelettel és csodálattal, nagyrabecsüléssel adózom azonban a magyar-örmények vallási és nemzeti öntudata iránt. Erdély katolikus társadalma kétségkívül sokat köszönhet nekik, és most is tanulhatunk tőlük, főképp őseink iránti tiszteletet és hagyományaink ápolását.

Brassó, 2002. december 4-én

Szirmai Béla

*****

„Aki nem ismeri múltját, hagyományait, az elveszti gyökereit, csak hányódik a világban. Néha-néha fel kell kerekednünk, útrakelnünk mindegy hova, a valóságban, vagy a lélek tájain, az emlékezetünk segítségével, hogy visszataláljunk romlatlan önmagunkhoz.”

(Kriúdy Gyula)

*****

Felhívások!

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szeretné megjelentetni a Gudenus János József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája pótkötetét, de tervezzük a javított, bővített kiadást is a nagy érdeklődésre tekintettel. Kérjük az érintett - különösképpen a Pászákász, Petraskó és Rátz családokat -, hogy a hiányzó adatokat küldjék meg a